

מרן הגה"ק המקובל האלוקי המלובן

רבי מאיר אביחצירא זי"ע

י"ז בניסן (ג' דחווהמ"פ) תשמ"ג-תשפ"ה • מ"ב שנה להסתלקותו

בחסידות. רבים זכו לראותו מביע קורת רוח מרובה מהתפתחות, כשהוא שמח שמחה רבתי בבוא האברכים הראשונים, בהתבטאו ש'נתרבתה רוח טהרה בעיר'. לכ"ק האדמו"ר בעל הפני מנחם' מגור צוק"ל (שבאותם ימים שימש כראש ישיבת 'שפת אמת'), סיפר רבנו בקורת רוח על האברכים החסידיים שפוקדים את מעונו, באומרו: "רואים עליהם את הקדושה, מיום שבאו לאשדוד מרגישים יותר קדושה בעיר". אך לאחד האברכים זכה להתקרב ולהיות מבאי מחיצות בתדירות, הרחוב ואמו: "הרבה תפילות התפללתי על העיר הזו" ---

יסורי ארץ ישראל

עם עלותו לארץ ישראל והתיישבותו באשדוד, קיבל רבנו על עצמו 'תענית דיבור'. לא ליום ולא לשבוע. לשלוש שנים תמימות! את גידול ילדיו הרכים הפקיד בידי אחותו הגדולה, 'ללה רחמה', ואילו בניו הגדולים נשלחו לישיבות הקדושות. באותן שנים לא השיח בדבר, מלבד בדברי תורה. גם דברים נחוצים ביותר - ואצל רבנו כמעט ולא היו דברים נחוצים שלא היו לימוד תורה ממש - נרמזו בתנועות ידיים ולא נהגו בפה. "גם כששבנו מהישיבה, היה מראה לנו עם הידיים ולא היה מדבר עמנו מלה וחצי מלה", תיארו בניו. כששאלו 'בבא סאלי' מדוע הוא נוהג ב'תענית דיבור', הסביר רבנו: "הלא ראויה ארץ ישראל שתיעשה לה הכנה רבתי בטרם נחונן את עפרה. אלא שעלייתי ארצה לא נעשתה בישוב הדעת ובמתינות כי אם בחפזה לאחר מה שאירע. כדי לקבל את קדושתה כדבעי, הגני נזקק לערוך את ההכנה לקדושת הארץ בעת שאני שוהה כבר בגבולותיה".

לא קלה היתה החלטה זו לרבנו, שכן בכללה קיבל על עצמו להתנזר מגידול ילדיו הרכים לכמה שנים. אך חביבים היו עליו יסורים אלו שבהם נקנית ארץ ישראל. ולדידו, לא את הזכות לשבת בארץ ישראל קנה, אלא את העיר אשדוד כולה. כאשר אחד מבני המשפחה בא לבקרו והחל לעוררו על שהוא 'מזניח' כביכול את ילדיו, החריש רבנו רגע כמימריה - כחוכך בדעתו, אם תובן התשובה לבעל השמיעה העומד לנגדו - ולאחר מכן הגיב קצרות: "מה אעשה ועלי לטהר את אווירה של אשדוד".

באחרית שנותיו התבטא פעם באוני אחד מבאי ביתו החביבים עליו ביותר: "יסורי ארץ ישראל היו לי מהרגע הראשון שבאתי ארצה. בחוץ לארץ היינו בריאים, היה לנו כוח... כאן קשה לנו מאוד" ---

שקעה חמה פתאום שלא

בעונתה

משבא חג הפסח, התאמץ רבנו שלא יראו שינוי במנהגיו. בליל התקדש החג נהרו המוני יהודים מתושבי העיר להתברך מפי קדשו. וכדרכו, נטפו שפתותיו מור והאציל ברכתו בפנים נוהרות. רק כאשר תם התור הארוך שהשתרץ בפאתי חדרו, כשאחרוני הפוקדים אותו פנה והלך לביתו,

הרב הראשי לירושלים עיר הקודש. השבתי לו, כי אינני יכול להיות רב בעיר שלא תינתן לי בה שליטה מלאה. מוכן הייתי להתמנות כרב אם היו ניתנות לי סמכויות מלאות, בעיני שבת וכשרות, לסגור כבישים ולהעניש את הסוררים... הלא בארפוד הייתי בבחינת 'עניש וקטיל' עד שמור אבי ביקש ממני שאפסיק... אף כאן אינני רוצה להעניש את האנשים, ומה אעשה כשלא ינתן לי הכח לקבוע חוקי דת בעיר... משלא יכול היה להסכים לדרישותיי, סירבתי והחלטתי להימנע מכל הצעת רבנות".

תקופה קצרה התארח רבנו בבית אחותו הגדולה, ולאחר זמן מה הודיע כי בחר להתיישב בעיר אשדוד שרק החלה אז להיבנות. עיר פשוטה זו, שנבנתה כשיכון עולים גדול, נחשבה בראשיתה כחממה לעשירונים התחתונים בסולם הרוחני. יהודים פשוטים, עמלי כפיים, שמושגיהם חופפים לעיסוקיהם היומיומיים ואמונתם הפשוטה היא דרגתם העליונה. בימי בראשית אלו, אף לא אחד שחזה את שידוד המערכות שתעבור אשדוד, ולא היה מי שניבא עתיד לאשדוד כעיר שיפכו בה חיים של תורה וחסידות שיהפכוה לאחת מערי הקודש.

עבור מי שחפץ לברוח משאון העיר ולהסתתר משזיפת עיניים עוקבות, לא היה מקום הולם מאשדוד העיר. עיר, שמאות מיהודיה פוקדים את בתי הכנסת, אך תשעים אחוזים מהם אינם יודעים להתפלל. אוכלוסיה, ששם שמים שגור על פיה והשגותיה ארציים להחריד. היו אלו עולים מארצות צפון אפריקה וממדינות הקווקז, ששוכנו במעברות צפופות ועתה זכו לדיור של ממש. ובקרבם, בחר רבנו להתיישב. עולה חדש, בין עולים וותיקים. 'בן עליה', בקרב אלו ש'עשו עליה'...

אבל הוא ידע את שלפניו. כמה בני משפחה שתהו באזניו על 'הבחירה הלא מוצלחת' לטעמם, נדחו על אתר ואף את דבריהם סתר מכל וכל. "ירושלים היא עיר הקודש ובני ברק היא עיר התורה", פתח והוסיף: אשדוד תהא העיר השלישית!

ואכן, בשנותיו האחרונות עלי אדמות, עוד זכה לראות בראשית הקמת הקריות החרדיות באשדוד ובתחילת הנהירה של משפחות אברכים יראים ושלמים, היושבים על התורה ומתנהגים

כ"ק מרן אדמו"ר רבי מאיר אביחצירא זי"ע נולד לאביו הקדוש, כ"ק מרן אדמו"ר רבי ישראל 'בבא סאלי' זי"ע, ולאמו הצדקנית מרת פריחה ע"ה, בעשרה בטבת תרע"ז, כתיסר שנים לאחר נישואיהם.

קודם שנולד ביקר בתאפילת שליח 'כוללות רבי מאיר בעל הנס' אשר בטבריה, הצדיק רבי עמרם צוק"ל, שהיו מכנים אותו 'רבי עמרם חסידא'. 'בבא סאלי' סח בפניו את צרתו וצערו על שלא זכה להעמיד בנים, ורבי עמרם השיב לו: "סגולה בדוקה יש בידי, ואם תעשנה - מובטח לך שהרן הנולד יהיה זרע של קיימא. יש בידי עגיל קטן מנחושתי, שיש לתלותו באזנו של התינוק מיד עם היוולדו. ואם יהיה זה בן זכר, יש לקרותו בשמו של התנא האלוקי רבי מאיר בעל הנס זיע"א".

ועוד יסופר, כי בטרם נולד רבנו, נגלה לאביו בחלום אדם בעל פנים מאירות וזוהרות. "אני תנא", אמר ונעלם. למחרת היום, ניגש 'בבא סאלי' לרבנו המובהק, הגה"ק רבי משה תורג'מאן צוק"ל ('בבא סי') וסח בפניו את דבר החלום. פתר לו 'בבא סי' את החלום, כי בן גדול עתיד להיוולד לו והוא יהיה גדול כמו תנא. ומה שסתם שמו ולא פירש מיהו, אין זאת אלא משום ש'סתם תנא רבי מאיר הוא".

ובהיוולדו, נקרא שמו בישראל 'מאיר'.

לימים, כאשר יבקר כ"ק האדמו"ר מסקולען צוק"ל בהיכלם של 'בבא סאלי' ו'בבא מאיר', סח לאחר מכן למקורביו: "בנתיות ראיתי תנא ובאשדוד ראיתי אמורא... וכן התבטא פעם הגאון הגדול רבי שמואל הלוי וואזנר צוק"ל, בצאתו מבית רבנו כהרגלו לפקוד את היכלו לעתים תכופות: "מרבי מאיר אביחצירא, ניתן לקבל מושג ולהבין שגב קדושתם ורוממותם של תנאים ואמוראים" ---

טיהר את עיר אשדוד!

בשנת תשכ"ה, כשנודע בארץ ישראל שעתידי אותו אור גדול להופיע ממזרח, החלו רבנים ועסקנים דנים במשרת הרבנות שתתאים לאישיות גדולה שכמותו. ובבואו, זרמו הצעות הרבנות מכל עבר. 'בבא סאלי', שישב עד לא מכבר ביבנה ועקר ממנה, הציע לו להתיישב באותה עיירה (בה שימש ברבנות חתנו הגדול כ"ק אדמו"ר רבי אברהם 'בבא הנה' זי"ע, בנו של 'בבא חאקי' ובן-בתו של 'עטרת ראשון'). דודו, 'בבא חאקי' - ששימש כרב ראשי של יהדות צפון אפריקה, ומצודתו הפרוסה מגבול לגבול הקנתה לו השפעה כבירה במשעולי הרבנות כולה - הציע כי התיישב בלוד, שכן הוא עצמו כיהן כרבן של שתי ערים, רמלה ולוד, ואת לוד ביקש לתת לו במתנה. ואילו גדולי המקובלים ששמעו אודותיו והשתוקקו להכירו, שיגרו הפצרותיהם כי יקבע מגוריו בתוככי ירושלים עיר הקודש. וחברי בית הדין הגדול אשר בירושלים, גאונים מופלגים ונודעים בחכמתם, הציעו לצרפו למושבם.

רבנו עצמו סיפר לימים: "באותם ימים פנה אלי הראשון לציון, הגאון הגדול רבי יצחק נסים זצ"ל, והציע לי את כהונת

נפנה רבנו לערוך את הסדר.

גם בימים הבאים לא ניכר שינוי בהתנהגות רבנו, ומלבד חולשת הגוף שהיתה תוקפת אותו מעת לעת - המשיך לנהל את סדר יומו. רבים מתלמידיו ומקורביו פקדו את הבית והקבילו פניו ברגל, והוא מקרבם באופן נפלא.

בצהרי היום הראשון של חול המועד פסח ישבו בביתו של 'בבא סאלי' כמה מחכמי מרוקו, בהם הגאון הגדול רבי רפאל אליהו עבו זצוק"ל (מקום עולה של תורה ברשת מוסדות 'אור התורה' שיסד, ולאחר מכן שימש כאב בית הדין בתל אביב וכחבר בית הדין הגדול שבירושלים) וחתנו הגאון הגדול רבי אליהו שרים זצ"ל (בנו של הגאון רבי עזרא שרים זצוק"ל, מקומם ומנהל ישיבות 'פורת יוסף'. רבי אליהו שימש כרב שכונת דרום תל אביב והקים 'תורה והוראה' ועמד בראשה). 'בבא סאלי' היה שקוע בשרעפיו וכמעט לא השתתף בשיחה. לפתע ננער ואמר: "האם אתם לא רואים מה קורה בעולם?! האינכם מרגישים מה עומדים לקחת מאתנו?!" ---

אור לשבעה עשר בניסן הגיע לבקרו תלמידו וידידו רבי אליהו שטרית זצ"ל מקרית ים, שרבנו העריכו למאוד ואהבה עזה שררה ביניהם. ביקורו הפתאומי של רבי אליהו, שגדול היה בתורה ובקי בחכמת הסוד, גם הוא לא הובן על ידי בני המשפחה. התרועע עמו רבנו בשמחה עצומה, ואף ביקש ממנו שישאר ללון אצלו. ביקש רבי אליהו להיפטר ולשוב לביתו, אך רבנו הודיע כי כבר ייחד לו מקום בחדרו הפרטי. לפלא גדול נחשב הדבר בעיני כל בני הבית, כי מעולם לא ישנו עמו בחדר והיתה זו הפעם היחידה שנשמעה בקשה כזו מפי רבנו. שעות ארוכות הסב רבנו עם באי הבית והאריך בדברי תורה וחסידות, כשהוא מתרועע בעיקר עם רבי אליהו שטרית, כאשר בכל אותן שעות באים והולכים אנשים רבים. משפסק זרם המבקרים, נסגרה דלת החדר ורבנו התבודד עם אורחו.

לקראת עלות השחר, יצא רבי אליהו מן החדר והזעיק את בני רבנו שיבואו להתייצב על יד מיטתו, כי הוא מרגיש שחל שינוי במצבו והוא עומד להסתלק מן העולם. עד עצם היום הזה, אין איש אשר יודע מה התחולל בחדר בשעות האחרונות ומה זיכרו שני הצדיקים ביניהם. ומשנכנסו הבנים, דברפו שפתותיו עוד שלושה מלים - תיבות הפסוק (משלי כז, ו) "נאמנים פצעי אוהב". ואז החל רבנו לקרוא 'שמע ישראל' בכוונות מיוחדות ונדם קולו ב'אחד' ---

נדם קולו ותמה שירת חייו. רבנו הסתלק מן העולם במיתת נשיקה. וכפי שהיטיב להתבטא כ"ק האדמו"ר מפייסבורג זצוק"ל, כי צורת פטירתו מן העולם בקדושה ובטהרה העידה על התקדשותו בכל יום ויום בכל ימי חייו.

חשיכה ירדה לעולם, תוגה רבתי השתררה על כל מי שרגלו דרכה אי פעם על מפתן הבית הקדוש. השמועה המרה על כי אסף ירח נגוהו ויעלם אל מתיבתא דרקייעא, עשתה לה כנפיים במהירות הבזק. ובכל מקום שהידיעה המרה מגיעה אליה, הורגשה תחושת יתמות וחידלון. לבבות אוהביו ועורגיו - נמסו, לא ידעו את נפשם מתימהו וכאב. החושים מלאנו להאמין ששקעה השמש בצהרים, בעוד קרניה מפזזות ומאירות את דרכם של אלפי תלמידים וחסידים. האראלים אשר ניצחו את המצוקים, לא הסגירו אפילו את דבר אחיזתם בארון הקודש, ובאחת הוא נשבה בידם.

רוח אפנו מ'שיח' אשר אמרו לחיות בצלעו עד קץ הגאולה, נלכד בשחיתותם ---

הידיעה המרה הגיעה לביתו של 'בבא סאלי', ובני הבית לא ידעו לשית עצות בנפשם, כיצד יצערוהו בבשורת איוב שכזו. מי כמותם ידע כמה קרובים היו האב והבן הקדושים, ומי מהם שיטול על עצמו את הקשה שבמלאכות. לבסוף החליטו שלא לספר לו, וניגשו להציע לו לנסוע לבקר בבית רבנו שבאשדוד. נענה 'בבא סאלי' לעומתם: "כן-כן, יודע אני... איבדתי את היהלום הכי יקר שהיה לי".

ועוד התבטא באותה שעה ואמר: "קשה עלי מיתת בני רבי מאיר. אלמלא שאני יודע שהגאולה קרובה ויש תחיית המתים, לא הייתי יכול לסבול יסורין שכאלו" ---

לאחר זמן קצר יצא מביתו שבנתיבות לאשדוד, ובצאתו מן הרכב לא הביט ימין ושמאל אל נחפז לטפס אל דירת רבנו ולהיכנס אל החדר שבו הונח הגוף הטהור. בחדר ניגש לנכדו, בנו של רבנו, ואמר לו בעצב: "אני נכנע!". נזכרו בני הבית בכל אותן פעמים ש'בבא סאלי' היה אומר שהוא מובטח בכך שיזכה לקבל פני משיח צדקנו, ונחרדו לשמוע על כניעתו. הוא שכל מהותו היתה בבחינת 'שיש כגיבור לרוץ אורח', ומעולם לא נכנע בפני שום דבר שבעולם - לא בפני שרים, לא בפני מלכים, לא בפני רוזנים, לא בפני פושעים ולא בפני רשעים. הוא שנהג נשיאותו ברמה בבחינת 'קול ה' בכח', ולא חת מפני איש, וברבו גבורתו היה מסוגל להמית אנשים ברוח שפתותיו ולהכניעם לחלוטין. הוא שצם ששה ימים בשבוע, שישב יומם ולילה והגה בתורה. הוא שהיה מסוגל למסור נפשו עבור צרה של אדם מישראל - היטיב לראות כי באבדת בנו הצדיק מקופלת טרגדיה מכופלת.

ישב 'בבא סאלי' באחד מחדרי הבית, דומם ומיוסר, שקוע במחשבותיו ודבוק במי שנטל ממנו את הפקדון היקר. איש ממקורביו לא העז להחליף עמו מילה, עד שהכניסו אל החדר את הגאון הגדול רבי רפאל אליהו עבו זצוק"ל. פתח רבי רפאל ואמר: "גזירה, גזירה קשה". ננער 'בבא סאלי' משרעפיו והשיב: "במקום הרבה גזירות" ---

עוד באותו יום ליוו רבבות את רבנו למנוחת עולמים, כשהם צועדים אחר מיטתו הנישאת בידי תלמידיו, רובם דוממים אבלם ואינם מסוגלים לפצות פה, אפילו כדי לספר בשבחיו. בטרם צאת הלוויה מביתו שבאשדוד, השמיעו דברי התעוררות הראשון לציון הגאון המקובל רבי מרדכי אליהו זצוק"ל - מתלמידיו המובהקים והחביבים של 'בבא סאלי' - והגאון הגדול רבי רפאל עבו זצ"ל (שנפטר בפתע חודש לאחר מכן, בט"ז באייר), שקראו לציבור לקחת אל לבם מאבדת הצדיק אשר נאסף מפני הרעה.

לאחר מכן הוסעה המיטה לירושלים, שם הוצבה בהיכל ישיבת 'פורת יוסף', בטרם תישא בידי תלמידיו לחלקת הקבורה בהר הזיתים, שם נטמן בסמוך ובנראה לציון קדשו של האור החיים' הקדוש ז"ע והגה"ק רבי שלום שרעבי (הרש"ש) ז"ע. בטרם סתמו את הגולל, הכניסו לתוך קברו מזוודה של חידושי תורה אשר רשם במשך השנים. כך ציווה וכהוראתו עשו.

לאחר ההלוויה, סיפר המקובל הנסתר רבי יוסף וולטון ז"ע, כי בשעה שהגיעה המיטה להר הזיתים ראה עמוד אש היורד מן השמים עד למיטה הנישאת למקום הקבורה. הוא הוסיף וסיפר, כי מחזה דומה ראה רק בהלווייתו של

הרה"ק רבי שלמה מזוועהל ז"ע (ביום כ"ו באייר תש"ה).

עם שובם של בני רבנו אל הבית, מתהומות היגון ומרחבי היתמות אל אוירת ימי החג האסורים באבלות, הצטרף אליהם רבי אליהו שטרית, שכזכור התבקש על ידי רבנו להישאר ללון עמו והוא ששהה לצדו בשעותיו האחרונות. באוזניהם המשתאות, שטח רבי אליהו את סיבת ביקורו הלא שגרתי ביום האמש: "לפני ארבעים ימים" - סיפר - "חלמתי, שרבנו עומד להסתלק מן העולם בעוד ארבעים יום! חרדתי מאוד מפני כך, אך נצרתי את דבר החלום ולא שיתפתי בו אדם. משחלפו ארבעים הימים ורבנו נותר עמנו, נמלאתי בשמחה עצומה ובאתי להתראות עמו פנים אל פנים. כשהורה לי להישאר במחיצתו למשך הלילה, החילותי לחשוש... כנראה שרצו משמים שאהיה לצדו בשעת ההסתלקות, ולכן הביאוני לסבור שחלפה השעה וניצל העולם מהסתלקות הצדיק. הגעתי לכאן כדי לשמוח על הימצאות הצדיק בתוכנו, ועתה אשרך רגלי לביתי כיתום וכאבל-אם אשתוחח קודר" ---

'בבא סאלי' שישב 'שבעה' בביתו שבנתיבות, הרבה לבכות את האבדה הגדולה שנלקחה הימנו. בבוא תלמידו-חביבו הגאון רבי יהודה שטרית זצ"ל, רב העיר עפולה, החל רבי יהודה לתנות בקול בוכים מילי דהספידא, כש'בבא סאלי' מתלעלע בכי קורע לב תוך שהוא מורה לו להמשיך לשאת נהי וקניה, כי חפץ הוא שיעוררו אותו לבכות את השריפה אשר שרף ה'. וכשהגיע לנחמו מקורבו וידידו המקובל הגה"צ רבי יוסף אליהו דייטש זצ"ל, תמצת 'בבא סאלי' את הרגשתו במשפט בודד: "הלב שלי יסאר תמיד שחור!"

מני אז היה 'בבא סאלי' מדבר על יום פטירתו הקרב ובא. וכאשר היו מזכירים לו בני המשפחה את חזיונותיו שבכוחן היה בטוח באריכות ימיו עד לביאת המשיח, היה משיב להם בתוגה: "אכן מובטח הייתי. אלא שתוקף ההבטחה היה כל עוד ובני בעולם. עתה, משנסתלק בני זה שהייתי מתגאה בו בעולם הזה ובעולם הבא, מכאן ואילך כל ההבטחות מוטלות בספק" ---

אלקא דרבי מאיר ענני

כאשר נלקח הודו של רבנו אשר חפף על כל הבאים במחיצתו, הפך מקום קבורתו לאבן שואבת להמוני חסידיו ומעריציו, אלו שזכו לבקר בהיכלו ואחרים ששמעו את גדולתו בחייו ולאחר פטירתו. אנשים רבים, שהשתתפו בעצרות המספד שנערכו אחר הסתלקותו, התוודעו למאור הגדול שחנה את פני הארץ, ונפשם שאלה להתקשר לנשמת הצדיק, אשר רב כוחה להושיע את ישראל בהשתעשה עם השכינה הקדושה בגניז מרומים. מאז ועד היום עורגים יהודים אל מקום מנוחתם, מגיעים ופורקים את אשר על לבם, מעוררים את זכותו ומבקשים שיתעוררו רחמים עליהם.

ושם, במקום הציון הקדוש - "חלקת מחקק ספון" (דברים לא, כא, ועיין בדברי האור החיים' הקדוש שם) - באותה חלקה נותר החלק הגופני כשהוא ספון וטמון, ובה בעת משתעשעת נשמתו הקדושה של רבנו בגניז מרומים, להשפיע רוב טובה וברכה לאדוקים בתומת אמונתם בצדיקים שרב חילם להושיע את ישראל.